

Bakgrunn for vedtak

Gjerdelva kraftverk

Lyngen kommune i Troms fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Gjerdelva Fallrettslag SUS
Referanse	200901248-41
Dato	17.12.2014
Notatnummer	KSK-notat 110/2014
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Henrik Langbråten

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Gjerdelva kraftverk. Søknaden behandles etter kapittel 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven til etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Gjerdelva fallrettslag SUS søker om å få bygget Gjerdelva kraftverk i Lyngen kommune i Troms. En utbygging vil berøre en elvestrekning på 3500 meter med et inntak på kote 587 og kraftstasjon på kote 35. Nedbørfeltet til kraftverket blir på 8,5 km² med et midlere tilsig på 17,2 mill. m³ per år. Middelvannføringen i Gjerdelva er på 0,544 m³/s. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 7 MW, og beregnet årlig kraftproduksjon er på 17,5 GWh. Største og minste slukeevne vil bli henholdsvis 1,45 m³/s og 0,015 m³/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 50 l/s i perioden 1/5 til 30/9, og 32 l/s resten av året.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 17,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2011-13) har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Det har kommet høringsuttalelser fra **Lyngen kommune, Fylkesmannen i Troms, Sametinget, Statens Vegvesen, Forum for Natur og Friluftsliv Troms, Lakselvdalen-Lyngsdalen Reinbeitedistrikt, Mattilsynet, Naturvernforbundet i Troms og en privatperson ved advokat**. Flere av høringspartene har uttalt at de er skeptiske til hvordan tiltaket vil påvirke landskapet, reindrift og friluftslivet. Mattilsynet har fremmet innsigelse på grunn av negative konsekvenser for vannverket i Lyngenseidet.

En eventuell utbygging av Gjerdelva kraftverk vil gi ca. 17,5 GWh i et gjennomsnittså. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Gjerdelva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Gjerdelva kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Gjerdelva kraftverk i hovedsak knytter seg opp mot reindrift, landskap, friluftsliv og vannforsyning. Dette er vektlagt i vedtaket. NVE legger til grunn at det ved en konsesjon vil være aktuelt med vilkår som avbøter negative konsekvenser for disse temaene.

For å minske mulige konsekvenser for reindriften vil det være viktig at inntaket bygges veiløs og at det ikke påvirker vannstanden i vadeområdet oppstrøms. Det vil også være viktig å tilpasse anleggsperioden slik at den ikke påvirker kalvingsperioden til reinen.

NVE mener at Gjerdelva ligger i et område med store landskapskvaliteter og at det dermed er viktig å begrense de visuelle virkningene av en eventuell utbygging i vassdraget. I de omsøkte planene for kraftverket mener NVE at det er tatt flere hensyn for å begrense de mulige negative konsekvensene for landskap og friluftsliv ved å bygge coandainntak og legge øvre del av vannveien i tunnel.

NVE er av den oppfatning at det må stilles krav i vilkårene om en tilfredsstillende løsning for vannverket, ved en eventuell konsesjon. Vi mener det finnes flere gode alternativ for å ivareta denne problemstillingen.

NVE mener at minstevannføring hele året er viktig, da tilførselen av vann og fuktighet har betydning for bekkeløften, fugl, insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen for øvrig. Med sesongtilpasset minstevannføring, vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad. En minstevannføring er også viktig for å ivareta landskaps- og friluftslivsinteresser.

NVE mener prosjektet i Gjerdelva kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Gjerdelva Fallrettslag SUS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Gjerdelva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Grunnet innsigelse fra Mattilsynet vil saken sendes til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse om ikke Mattilsynet trekker innsigelsen i løpet av klageperioden.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	6
NVEs vurdering	23
NVEs konklusjon	32
Forholdet til annet lovverk	33
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	34
Vedlegg	37

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Gjerdelva Fallrettslag SUS, datert 29.01.2014:

«Søknad om konsesjon for bygging av Gjerdelva kraftverk

Grunneierene ønsker å utnytte vannfallet i Gjerdelva i Lyngen kommune i Troms fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven, jf. § 8 om tillatelse til:

- Å bygge Gjerdelva kratstasjon

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Gjerdelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Gjerdelva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	8,5
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	17,2
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	64
Middelvannføring	l/s	544
Alminnelig lavvannføring	l/s	32
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	129
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	31

KRAFTVERK		
Inntak	moh.	587
Avløp	moh.	35
Lengde på berørt elvestrekning	m	3500
Brutto fallhøyde	m	552
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,283
Slukeevne, maks	l/s	1450
Minste driftsvannføring	l/s	15
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	50
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	32
Tilløpsrør, diameter	mm	900
Tunnel, tverrsnitt	m ²	1
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1200/1350
Installert effekt, maks	MW	7
Brukstid	timer	2500

MAGASIN		
Magasinvolum	m ³	100
HRV	moh.	587
LRV	moh.	587

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	4,1
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	13,4
Produksjon, årlig middel	GWh	17,5

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	80,5
Utbyggingspris	kr/kWh	4,6

Gjerdelva kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	7,3 + 2
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	7,3 + 2
Omsetning	kV/kV	6,6/24

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde (jordkabel og luftlinje)	m	440
Nominell spenning	kV	24

Om søker

Tiltakshaver er Gjerdelva Fallrettslag SUS som eies i felleskap av grunneiere og fallrettshaverne ved Gjerdelva. Fallrettslaget har vedtatt at Opplysningsvesenets fond, ved Clemens Elvekraft AS, skal stå for det praktiske arbeidet i søknadsfasen for prosjektet. Clemens Elvekraft AS ivaretar fondets interesser innen fornybar energi.

Beskrivelse av området

Gjerdelva ligger i Lyngen kommune i Troms. Prosjektområdet er lokalisert ca. 1 kilometer syd for Lyngseidet sentrum. Gjerdelva har sitt utspring over kote 700 ved Kvalvikfjellet, og drenerer nordøst gjennom Gjerdedalen mot Lyngseidet. Herfra renner elva vestover mot utløpet i havet ved Kjosen. Øvre del av nedbørfeltet til Gjerdelva er i dag en del av Lyngsalpan landskapsvernområde, som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster. Elva renner vekselvis i fossefall og roligere partier. Fallet i elva er størst i de øvre og midtre deler av planområdet, der elva også er noe nedsenket i terrenget. Skoggrensen i området ligger mellom kote 300 og 400. Nedbørfeltet til Gjerdelva er i dag blant annet benyttet som beiteområde for sau og rein. Et kommunalt drikkevannsanlegg har inntak på kote 100 i elva.

Teknisk plan*Inntak*

Inntaket til kraftverket er planlagt som et 15 meter langt coandainntak med damoverløp på kote 587. Høyden på inntaket vil være 1,5 meter. Vannveien føres ned i en sjakt til tunnel. Inntaket planlegges å

bygges uten vei. Neddemmet areal er estimert til ca. 200 m², mens oppdemmet volumet vil være 100 m³.

Vannvei

Fra inntaket i Gjerdelva skal vannet føres via en sjakt ned i en boret tunnel, med en diameter på 1000 mm. Tunnellengden vil være på 1350 meter. Fra tunnelpåhugget på kote 300 vil vannveien bestå av en nedgravet rørgate på 1200 meter. Ryddebeltet i forbindelse med leggingen av rørgaten blir på 20 meter.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er omsøkt plassert på kote 35. Den vil ligge ca. 52 meter fra riksveien. Det skal etableres en 30 meter lang avløpskanal som fører vannet tilbake i Gjerdelva. Totalt arealbehov for bygningen med maskin og apparatanlegg antas å bli 100-150 m². Bygningen vil bli tilpasset terrenget og lokal byggeskikk. Det planlegges installert to Pelton-turbiner med en maksimal ytelse på totalt ca. 7 MW og en maksimal slukeevne på 1,45 m³/s. Minste slukeevne er planlagt til 15 l/s.

Nettilknytning

Fra kraftstasjonen planlegges det en nettilknytning på 440 meter frem til eksisterende 22 kV linje som går langs riksvei 91. Nettilknytningen vil være en kombinasjon av luftlinje og jordkabel. Trafo og effektbryter vil bli installert i kraftstasjonsbygget.

Veier

Det vil bli etablert en adkomstvei til kraftstasjonen på 150 meter, med avkjørsel fra riksvei 91. Det vil bli bygget en ny betongbru over elva. Veien skal etableres utenfor det foreslåtte verneområde. Langs rørgaten skal det etableres en midlertidig anleggsvei på 1200 meter. Denne vil bli benyttet til anleggsarbeidet i området.

Massetak og deponi

Overskuddsmassene fra tunnelboringen er estimert til 1060 m³. Søker planlegger å benytte overskuddsmassene til arrondering av stasjonstomten og etableringen av atkomstveien frem til kraftstasjonen.

Arealbruk

Tiltaket vil få et midlertidig arealbehov på ca. 35 daa, hvor det største arealbehovet er knyttet til etableringen av rørgaten. Det permanente arealbeslaget er estimert til å være på 2 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Den nedre delen av planområdet er i kommuneplanens arealdel definert som LNF-område. Øvre del av planområdet er i samme plan definert som et fremtidig byggeområde (alpin/turistanlegg). Hele nedbørfeltet til Gjerdelva over kote 100 er klausulert som drikkevannsone.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berører ikke prosjekter som er behandlet i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Gjerdelva er ikke vernet for kraftutbygging i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Øvre deler av planområdet ligger innenfor INON sone 2 (1-3 km²). Ved en utbygging av Gjerdelva kraftverk vil det bli en reduksjon på 3,8 km² INON sone 2. 4 km² med INON sone 1 (3-5 km²) får sone 2 status og 0,3 km² villmarkspregede INON områder vil få sone 1 status.

Nasjonale laksevassdrag

Gjerdelva er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det foreligger planer om å verne naturtypen gråor-heggeskog i nedre del av planområdet. Denne er lokalisert på sørsiden av Gjerdelva. Arealet som er foreslått vernet er på 68 daa.

Lyngsalpan landskapsvernområdet ligger ovenfor planområdet og vil ikke bli berørt av en eventuell utbygging, men deler av nedbørfeltet til Gjerdelva ligger innenfor landskapsvernområdet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 15.08.14 sammen med representanter for søkeren, kommunen, FNF, grunneiere og reinbeitedistriktet. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet eller oppsummert av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Lyngen kommune behandlet saken i et møte i formannskapet den 23.5.2014. De har følgende vilkår som de mener må være oppfylt før det gis en eventuell konsesjon til Gjerdelva kraftverk:

«Før konsesjon gis må følgende vilkår være oppfylt:

Før tiltaket gis konsesjon må det utarbeides konsekvensanalyse for drikkevannsforsyningen som godkjennes av kommunen og Mattilsynet.

Før tiltaket gis konsesjon må konsekvensene for reindriftsnæringen kartlegges og godkjennes av kommunen og Fylkesmannen.

For å ivareta landbruks og skogbruksinteressene bør riggområde og anleggsvei utformes som et permanent anlegg og ikke tilbakeføres etter anleggsperioden.

Konsekvenser for landskap, også fjernvirkninger, må utredes.»

Mattilsynet har i et brev datert 25.04.14 fremmet innsigelse mot søknaden om Gjerdelva kraftverk på bakgrunn i negative konsekvenser for det kommunale vannverket. De anfører følgende:

«Ei utbygging av Gjerdeelva som er skissert i søknaden, vil føra til at Lyngseidet Vannverk ikkje kan sikra leveranse av vatn med drikkevannskvalitet med mindre:

- Lyngseidet Vannverk etablerer ei anna vannkilde

- Lyngseidet Vannverk flytter inntaket så det kjem over området med anleggsarbeid. Men det vil mest sannsynleg gi for lite vatn.

- Lyngseidet Vannverk oppgraderer anlegget vesentleg slik at det taklar det som måtte koma av partiklar og grums i råvatnet. I tillegg måtte det etablerast eit system for å unngå forureining med drivstoff og olje.

Evt andre løysingar med den same effekten, kan diskuterast (...)»

«Vannverket har plikt til å levera nok vatn av drikkevannskvalitet til ei kvar tid. Løysingar for å sikra dette, må vera på plass og godkjennast av Mattilsynet før eventuell oppstarttillatelse for kraftutbygging blir gitt.

Det må også vera heilt klart kven som har ansvaret for å drifta og stå for driftskostnadene til desse løysingane slik at hensikten, vatn av drikkevannskvalitet etter drikkevannsforskrifta og nok vatn blir oppnådd.

Tilgangen på reint drikkevatt er så vesentleg for samfunnet at Mattilsynet vil bruka innsigelsesretten i dette tilfelle. Vi kan ikkje risikera at Lyngseidet mangler reint drikkevatt i kortare eller lengre periodar fordi planer, vilkår eller avtaler ikkje blir fulgt opp som forventa.

Dersom løysingar for å sikra vannkilden og vannverket er etablert, vil vi vurdera om vi kan trekkja innsigelsen.»

Fylkesmannen i Troms kom med en uttalelse datert 10.04.2014. De har ingen vesentlige innvendinger mot prosjektet, men har enkelte merknader. De kommer med følgende konklusjoner:

«Etter en samlet vurdering har Fylkesmannen i Troms ingen vesentlige innvendinger til at det gis konsesjon til søknaden. Fylkesmannen mener at Gjerdelva kraftverk, med avbøtende tiltak og god dialog med reinbeitedistriktet, bør kunne gjennomføres uten nevneverdige konsekvenser for reindriften i området. Anleggsvegen opptil kote 200 ønskes beholdt permanent av hensyn til landbruket, men må stenges med bom av hensyn til reindriften. Fylkesmannen fraråder permanent veg over kote 200.

Det må tas hensyn til sårbare arter, spesielt at kjente eller nye hekkelokaliteter ikke blir skadet eller ødelagt under anleggsarbeidet. Den omsøkte minstevannføringen synes lav, og vi anbefaler at det i en konsesjon settes vilkår om en høyere sommerminstevannføring»

FNF Troms henstiller i en uttalelse datert 20.04.14 at det ikke gis konsesjon til Gjerdelva kraftverk. De oppsummerer sin uttalelse på følgende måte:

«FNF Troms understreker at det er stort press på vassdragsnaturen i fylket og at tempoet er av en utfordrende karakter. Vi viser til at det er et stort overskudd på kraft i Nord-Norge, men at dersom ny fornybar utbygging skal forekomme må de minst konfliktfylte prosjektene velges. Området rundt Gjerdelva og Lyngseidet er av stor verdi, særlig hva gjelder landskap, villmarkspreget og friluftsliv. En utbygging av Gjerdelva vil forringe disse verdiene og føre til store negative konsekvenser for en av de viktigste innfallsportene til Lyngsalpene, som er av

internasjonalt format. FNF Troms mener at de allmenne interesser overstiger samfunnsnytten av en eventuell utbygging og henstiller om at konsesjon ikke gis.»

Naturvernforbundet i Troms kom med en uttalelse i et brev datert 20.4.2014. Naturvernforbundet kommer med flere merknader til søknaden og tiltaket. De mener at blant annet at samlet belastning er mangelfullt utredet. De savner også en verdivurdering av det geologiske mangfoldet i området. Naturvernforbundet savner også en vurdering av ulike landskapsverdier som er knyttet til landskapet rundt Lyngen, og en vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke disse verdiene.

Videre kommenterer de viktigheten av å beholde de gjenværende villmarkspregede INON områdene, og at dette også er et nasjonalt mål. Naturvernforbundet mener videre at den tettstedsnære urørtheten er en unik kvalitet som er viktig å ivareta. De mener Gjerdelva kraftverk vil bli liggende i et verdifullt INON-område, og tapet av INON områder her må ses i sammenheng med hvor mye som allerede har gått tapt regionalt og nasjonalt. De mener det er avgjørende at sumeffektene av eksisterende og potensiell utbygging i området og i Lyngsalpene samlet, utredes sett i sammenheng med dette kraftverket

Naturvernforbundet kommenterer videre at risikoen for skred og flom er viktig tema som er for dårlig utredet i søknaden. Dette særlig sett i lys av tidligere skred i kommunen.

Lakselvalen-Lyngsdalen reinbeitedistrikt kom med en uttalelse i et brev datert 25.4.2014. Reinbeitedistriktet henstiller at det ikke gis konsesjon til Gjerdelva kraftverk. De mener tiltaket vil ha flere negative konsekvenser for reindriften i området. De mener blant annet at følgende faktorer er av betydning:

«(...)

1. Begrenser kalvingslandet
2. Sperring av flytteveier
3. Økt ferdsel og økte mekanisering – øke forstyrrelser i utmark
4. Influenssone og unnvikelsesområder (tapt beiteland) – tap av bæreevne
5. Sperring av trekkleier – hindre naturlig trekk – hindre utnyttelse av beitearealene
6. Foringe naturlig reintrekk
7. Redusert produksjon og produktivitet
8. Økt tap til rovdyr når dyrene presses mer sammen fordi dyrene hindres å trekke naturlig og unnviker området..»

Statens vegvesen peker i sin uttalelse av 03.03.2014 på at avkjørselsforhold må avklares i reguleringsplaner, eller omsøkes i en egen søknad.

Sametinget kom med en foreløpig høringsuttalelse og varsel om befarng i et brev datert 20.2.2014. De kom da med følgende merknader:

«Kulturminnene i nærheten, det historiske og muntlige kildematerialet samt den aktuelle landskapstypen vitner om at det er stort potensiale for hittil uregistrerte samiske kulturminner i

det berørte området. Sametinget må derfor foreta befarings før endelig uttalelse kan gis. Befaringen vil bli utført i løpet av feltsesongen 2014.»

Ingunn Irene Rivertz Vatne (gnr. 83-5) har sendt to høringsuttalelser i brev datert 20.04.14 og 22.04.14 v/ advokat Gunnar Nedrum. Det henstilles om at det ikke gis konsesjon til Gjerdelva kraftverk, og de kommenterer forhold knyttet til grunneierforhold. Når det gjelder momenter knyttet til konsesjonsspørsmålet kommer de med følgende konklusjon:

« (...)

Verneverdig Lyngsalpenatur vil ved en eventuell utbygging av vannkraftverk i Gjerdelva forringes betydelig. Dette vil være til skade for både naturen, dyrelivet, plantelivet og reiselivsnæringen, og det er lite som tyder på at det er behov for denne vannkraftutbyggingen eller at den vil gi lavere utslipp av skadelige miljøgasser.

På bakgrunn av dette, nødvendigheten av en bærekraftig utvikling og punktene jeg har beskrevet over, henstiller jeg til at konsesjon ikke gis for utbyggingen.»

Søkers svar til innkommende høringsuttalelser:

Søker har i brev datert 06.08.14 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

«Gjerdelva kraftverk, Lyngen kommune, Troms fylke – kommentarer til innkomne høringsuttalelser.

Fylkesmannen i Troms uttaler:

Etter en samlet vurdering har Fylkesmannen i Troms ingen vesentlige innvendinger til at det gis konsesjon til søknaden. Fylkesmannen mener at Gjerdelva kraftverk, med avbøtende tiltak og god dialog med reinbeitedistriktet, bør kunne gjennomføres uten nevneverdige konsekvenser for reindriften i området.

Anleggsveien opp til kote 200 ønskes beholdt permanent av hensyn til landbruket, men må stenges med bom av hensyn til reindrifta. Fylkesmannen frarår permanent veg over kote 200.

Det må tas hensyn til sårbare arter, spesielt at kjente eller nye hekkelokaliteter ikke blir skadet eller ødelagt under anleggsarbeidet.

Den omsøkte minstevannføringen synes lav, og vi anbefaler at det i en konsesjon settes vilkår om en høyere sommervannføring.

Tiltakshavers kommentar:

Tiltakshaver tar Fylkesmannens konklusjon til etterretning.

Lyngen kommune uttaler:

Kraftverksplanene i Gjerdelva har blitt behandlet i formannskapet (sak 68/17) som fattet følgende vedtak;

a) Før tiltaket gis konsesjon må det utarbeides konsekvensanalyse for drikkevannsforsyningen som godkjennes av kommunen og Mattilsynet.

b) Før tiltaket gis konsesjon må konsekvensene for reindriftsnæringen kartlegges og godkjennes av kommunen og Fylkesmannen.

c) For å ivareta landbruks og skogbruksinteressene bør riggområde og anleggsvei utformes som et permanent anlegg og ikke tilbakeføres etter anleggsperioden.

d) Konsekvenser for landskap, også fjern virkning, må utredes.

Formannskapet tillater seg å be om å behandle søknaden på nytt når vilkårene er oppfylt.

Tiltakshavers kommentar:

Ad pkt a:

Tiltakshaver har avholdt et orienteringsmøte om kraftverksplanene (27.5.2014) på Lyngseidet. Deltakere på møtet var Mattilsynet, Lyngen kommune, Lyngseidet Vannverk og kommunelegen.

Tiltakshaver har etter møtet laget et skriftlig forslag til løsning som skal sikre tilstrekkelig og god vannforsyning fra Lyngseidet Vannverk. Forslaget er oversendt til Mattilsynet, Lyngen kommune og Vannverket. Disse er blitt oppfordret til å komme med innspill innen 31. juli. Så langt er det ikke mottatt verken kommentarer, eller innspill.

Ad pkt b:

Tiltakshaver har fått utarbeidet en konsekvensvurdering for tema reindrift. Oppdraget er blitt gjennomført av Miljøfaglig Utredning v/Pål Alvereng og Morten Melby. Oppdraget ble løst i nært samarbeid med reindriftsutøvere i Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt. Konklusjonen for temaet er følgende;

Konsekvensene i anleggsperioden vil avhenge av hvilken tid på året arbeidene gjennomføres. Det forutsettes at anleggsarbeidet holdes utenom kalvingsperioden på våren men at store deler av anleggsperioden vil falle sammen med sommer- og høstbeiteperioden, noe som vil medføre forstyrrelser for reinen som da vil trekke over i annet beiteland.

Terrenginngrepene driftsperioden er relativt små, og det ventes at reinen nokså raskt vil tilpasse seg disse. Inntaket er nokså lite i utstrekning og vil i begrenset grad være forbundet med menneskelig aktivitet etter anleggsfasen.

Redusert vannføring vil kunne gjøre at samlingen om høsten blir mer arbeidskrevende fordi Gjerdeelva dermed kan miste noe av sin lede-/gjerdefunksjon.

Det forutsettes i konsekvensvurderingen at anleggsveien tilbakeføres til terreng etter anleggsslutt, slik som beskrevet i planene. Dette er svært viktig for reindriftsnæringen for å unngå ferdsløp i områder som tidvis er kalvingsland og følgelig svært sårbar for driften.

Ad pkt c:

Tiltakshaver tar uttalelsen til etterretning.

Utforming av riggområder og anleggsvei vil i fremkomme i detaljplan for prosjektet. Detaljplanen utarbeides etter at eventuell konsesjon er gitt. Planen skal oversendes kommunen og NVE for godkjenning.

Ad pkt d:

Lyngsalpan Landskapsvernområde er 961,2 km². Permanent arealbruk for tiltaket er ihht konsesjons-søknaden 2,1 dekar. Med andre ord 0,22 % - hvilket ikke kan kalles vesentlig arealreduksjon.

Tiltakshaver har fått utarbeidet en konsekvensvurdering for tema landskap. Oppdraget er blitt gjennomført av Miljøfaglig Utredning v/Pål Alvereng og Morten Melby. Konklusjonen for temaet er følgende;

Tett skogdekke i nedre deler, sammen med lokaltopografiske forhold, gjør at flere av de permanente inngrepene blir lite eksponerte. Over tid vil også spor etter anleggsarbeidene bli mindre tydelige på grunn av naturlig gjenvekst.

En realisering av tiltaket vil likevel berøre landskapets karakter i øvre, trebare partier. Fravær av tyngre, tekniske inngrep er karaktergivende for Lyngsalpene, og planene om Gjerdelva kraftverk vil svekke denne egenskapen vesentlig.

Statens vegvesen uttaler:

Statens vegvesen har ingen innvendinger til at det kan etableres kraftverk i Gjerdelva i Lyngen kommune, forutsatt at avkjørselsforhold og byggegrenseforhold er avklart med Statens vegvesen før kraftverket blir etablert. Det fremgår av høringsbrevet at det er planlagt 150 m lang ny veg frem til kraftstasjon, men det fremgår ikke hvor tilknytningen til riks-/eller fylkesveg skal være. Dette må avklares før byggearbeidet starter.

Søknad om avkjørsel og eventuell søknad om dispensasjon fra byggegrense skal fylles ut på eget skjema som fås hos Statens vegvesen.

Tiltakshavers kommentar:

Tiltakshaver tar Statens vegvesens uttalelse til etterretning.

Mattilsynet uttaler om – vannforsyning fra vannverket:

Ei utbygging av Gjerdeelva som er skissert i søknaden, vil føra til at Lyngseidet Vannverk ikkje kan sikra leveranse av vatn med drikkevannskvalitet med mindre Lyngseidet Vannverk etablerer ei anna vannkilde Lyngseidet Vannverk flytter inntaket så det kjem over området med anleggsarbeid. Men det vil mest sannsynleg gi for lite vatn. Lyngseidet Vannverk oppgraderer anlegget vesentleg slik at det taklar det som måtte koma av partiklar og grums i råvatnet. I tillegg måtte det etablerast eit system for å unngå forurensing med drivstoff og olje. Evt andre løysingar med den same effekten, kan diskuterast. Vannverket har plikt til å levera nok vatn av drikkevannskvalitet til ei kvar tid. Løysingar for å sikra dette, må vera på plass og godkjennast av Mattilsynet før eventuell oppstarttillatelse for kraftutbygging blir gitt. Det må også vera heilt klart kven som har ansvaret for å drifta og stå for driftskostnadene til desse løysingane slik at hensikten, vatn av drikkevannskvalitet etter drikkevannsforskrifta og nok vatn blir oppnådd. Tilgangen på reint drikkevatt er så vesentleg for samfunnet at Mattilsynet vil bruka innsigelsesretten i dette tilfelle. Vi kan ikkje risikera at Lyngseidet mangler reint drikkevatt i kortare eller lengre periodar fordi planer, vilkår eller avtaler ikkje blir fulgt opp som forventa. Dersom løysingar for å sikra vannkilden og vannverket er etablert, vil vi vurdere om vi kan trekkja innsigelsen.

Tiltakshavers kommentar:

Tiltakshaver har avholdt et orienteringsmøte (27.5.2014) på Lyngseidet. Deltakere på møtet var Mattilsynet, Lyngen kommune, Lyngseidet Vannverk og kommunelegen.

Tiltakshaver har laget et skriftlig forslag til løsning som skal sikre tilstrekkelig og god vannforsyning fra Lyngseidet Vannverk. Forslaget er oversendt til Mattilsynet, Lyngen

kommune og Vannverket. Disse er blitt oppfordret til å komme med innspill innen 31. juli. Så langt er det ikke mottatt verken kommentarer, eller innspill.

Reinbeitedistrikt 19-32T Lakselvdalen/Lyngsdalen anfører følgende i sin høringsuttalelse:

1. Anleggsveien og rørgata vil være til skade for oppsamlingsområde og sperre flytte/trekkleier.
2. Det planlagte inngrepet vil begrense beitearealer og kalvingslandet, samt stenge flytteveier og naturlig trekkveier. Inngrepet vil også øke den allmenne ferdselen og øke mekaniseringen på utmark.
3. Kjøremonster og drift av kraftverket

Tiltakshavers kommentar:

Tiltaket planlegges med 1350 m lang tunnel fra kote 300 opp til inntaket. Det skal ikke bygges anleggsvei på denne strekningen. Materiell og utstyr til inntaket skal fraktes med helikopter.

Inntaket skal bestå av et såkalt coandainntak som har mye mindre dimensjoner enn tradisjonell inntaksdemning i betong.

Dette er avbøtende tiltak som er tatt inn i den endelige konsesjonsøknaden. Løsning med tunnel og veiløs transport opp til inntaket gjør at inngrepet medfører mindre forstyrrelse for reindrifta enn med tradisjonell løsning med inntak i betong og anleggsvei opp til inntaket. Derved unngås at det blir økt trafikk opp til viktige beiteområder, samt at inngrep i sårbar snauffjell unngås.

Tilsyn med inntaket skal foregå til fots om sommeren og snøskuter om vinteren. Det er slik at coandainntak krever mindre ettersyn enn vanlige inntak.

Under arbeidet med inntaket vil anleggsarbeidene stanses når det er reinsdyr i området og da i tett dialog med reindriftsutøverne.

Se for øvrig konsekvensvurdering for tema reindrift under tiltakshavers kommentar til Lyngen kommunes uttalelse.

Sametinget uttaler:

Sámediggi/Sametinget ga i brev av 22.09.2008 et innspill til Norconsult i den tidlige fasen med planlegging av småkraftverket. Vi påpekte at det var registrert samiske gammetuffelt i nærheten av tiltaksområdet, at området ikke hadde vært systematisk registrert tidligere, samt at vi ville vurdere behovet for § 9-undersøkelser etter kulturminneloven (befaring) når vi fikk saken inn på høring. Tiltaket kan ikke iverksettes før vår endelige uttalelse foreligger.

Tiltakshavers kommentar:

Sametinget vil ikke avgi uttalelse før befaring i felt er utført.

Advokat Gunnar Nerdrum uttaler på vegne av Rivertz Vatne:

1. Hun er grunneier av alt høyfjell på Lyngenhavøya. Dette er i kraft av hennes eiendom Kárnes gård. Denne var hovedgård for det tidligere proprietærgodset «Karnesgodset», som i sin tid omfattet all grunn i nåværende Storfjord, Lyngen og Karlsøy kommuner. Etter at den siste proprietær, Rasmus Hagen, døde i 1843, har eiendommen vært i hennes families eie. Ingunn Irene Rivertz Vatne er femte generasjon. Utgangspunktet har vært at godset omfatter all grunn som ikke bevislig er gått ut til oppsittere eller andre. Dette gjelder spesielt høyfjellet, hvor hun og de tidligere generasjoner har gjort gjeldende krav på eiendomsretten. Det kan i mange tilfelle være uklart hvordan avgrensingen skal foretas i forhold til enkelte utskilte

eiendommer. Men som et utgangspunkt kan nyttes skoggrensen, eller en grense noenlunde sammenfallende med grensen for Lyngsalpan landskapsvernområde. Det må også bemerkes at i løpet av den siste mannsalder har skoggrensen trukket seg høyere enn tidligere. Når det påtenkte inntaket til kraftverket er plassert på kote 587, er det klart at dette går inn på hennes eiendomsrett. Det er følgelig på vegne av henne som grunneier at jeg inngir denne innsigelsen.

2. Det kan tilføyes at hun er lege med spesialitet innenfor barne- og ungdomspsykiatri. Hun har nylig overtatt den tidligere Solhov ungdomsskole med verneverdige bygninger. Hun tar sikte på å utvikle eiendommen som et senter for helhetlig helse i samarbeid med Helse Nord. Virksomheten antas å få betydelig omfang. I terapeutisk arbeid er det et viktig element at pasientene får oppleve uberørt natur. Utbyggingen vil derfor være uheldig på denne basis.

3. Ingunn Irene Rivertz Vatne har ønsket for hele Lyngshalvøya et sterkere naturvern og har ment at halvøya med sine unike naturverdier burde være nasjonalpark og ikke bare et landskapsvernområde. Det er også etter hennes mening uheldig at en «skalk» rundt Lyngseidet ble unntatt fra verneområdet.

4. Rent konkret vil det være skjemmende om elva skulle legges i rør. Den ligger nærmest til tettstedet Lyngseidet, og det sprudlende fossefall har vært og er et pluss for stedet. Det vil bli borte, og Lyngseidet vil miste en av sine attraksjoner.

Tiltakshavers kommentar:

På grunneiermøtene i 2007-2008 var det enighet om at kommunen på vegne av fellesskapet skulle kreve jordskiftesak ihht JSKL §88, slik at denne kunne gå parallelt med konsesjonssøknad til NVE.

I sak 1900-2007-0017 Karnes Ytre for Nord-Troms Jordskifterett, forkynt 14. november 2008, var ikke Rivertz Vatne part. Saken som fastslår eiendomsgrenser og fallrett i Gjerdeelva er rettskraftig. Videre kommentarer anses derfor som unødvendig.

Naturvernforbundet(NVF) Troms uttaler:

(...)

1.5 Sammenligning med øvrige nedbørfelt/nærliggende vassdrag. Klimaet i Gjerdelvas nedbørfelt er suboseanisk til svakt kontinentalt. Årlig nedbørmengde i lavereliggende område er ca. 700 mm, mens høgfjellet har ca. 1100-1200 mm. I mange andre vassdrag på Lyngshalvøya sør ses de samme karaktertrekk som i Gjerdelva. Nedbørfeltene er omgitt av topper på mellom 1300 og 1500 meter. Gjerdelva har en liten isbre i sitt nedslagsfelt. Det samme gjelder nabofeltene til vassdragene i sør og vest. Her er isbreene betraktelig større. Nabovassdraget, Kvalvikelva, i sør ble vernet mot kraftutbygging i verneplan IV (1993). Sørafør Kvalvikelva ble Lyngdalselva vernet mot kraftutbygging allerede i 1973 i verneplan

I. Fauldalselva vestafør Lyngdalselva ble vernet mot vassdragsinngrep i verneplan II (1980). Alle vassdragene drenerer til hav.

Dette er direkte misvisende. Gjerdelva drenerer ikke til hav slik søker skriver, men i Kjosens som er en sidearm av Ullsfjorden. Nabovassdragene som drenerer i Kjosens Forneselva og Tyttebærelva er begge gitt konsesjon. Samlet effekt av disse inngrepene er ikke vurdert i søknaden.

Tiltakshavers kommentar:

Nesten alt i dette avsnittet er hentet fra konsesjonssøknaden. Her har vi fulgt NVE sin søknadsmal. Av malen fremgår det ikke at det skal gis oversikt over alle kraftverk i nabolandskommuner, både idriftssatt, planlagte og omsøkte. Vi har nøyd å holde oss til Lyngen kommune.

NVF Troms uttaler om – Geologisk mangfold:

Geologiske verdivurderinger mangler totalt - og det må sies å være en vesentlig mangel i det kjente geologiske landskapet Lyngsalpene.

Tiltakshavers kommentar:

Det er riktig. Hvorfor dette tema er ikke er drøftet skyldes nok igjen at dette er ikke avkrevd i søknadsmalen.

NVF Troms uttaler om – Symbollandskap:

Heller ikke er verdien av intakte vassdrag i dette spesielle kystalpine fjordlandskapet vurdert.

Tiltakshavers kommentar:

Vi mener at dette er dekket til en viss grad i avsnittene 1.4 og 1.5

NVF Troms uttaler om – INON

Vi gjør oppmerksom på at de INON-verdiene som her brukes ikke er faktiske verdier, men teoretiske verdier beregna utfra at en flat terrengmodell. Som kjent er Lyngen et kystalpint område. Det må derfor utredes hvor stort det faktiske INON er og hvor stort INON som går tapt i hver kategori er, samt effekten av dette. Det bør også utredes i hvilken grad kraftverket påvirker opplevelsen av faktisk opplevd inngrepsfrihet, uavhengig av de teoretiske tallene.

Tiltakshavers kommentar:

Ja, dette blir teoretisk. I følge Regjeringsplattformen skal INON fjernes som forvaltningsverktøy i arealpolitikken. I spørretimen i Stortinget 14. mars 2014 svarte statsråd Listhaug at forskriftsendring er under arbeid i departementet.

NVF uttaler om - Risiko for skred og flom

Dette er et svært viktig tema som bare overflattisk er nevnt, og overhode ikke er utredet. Utfra erfaringene med leirskred i Lyngen kommune og Tromsø kommune (Breivikeidet) de siste år er dette et svært viktig tema som må vurderes nøye utfra samfunnsikkerhet.

Tiltakshaver kommentar:

Under skriving av konsesjonssøknaden sjekker vi alltid både NVE sitt skred.nett og NGU sitt løsmassekart. Rivertz Vatne tar opp i sin uttalelse risiko for kvikkleireskred. Vi skrev følgende som kommentar: Oppslag i NGU sitt løsmassekart viser at løsmassene i Lyngseidet sentrum består av marin strandavsetninger. NGU definerer marine avsetninger slik;

Sedimenter bearbejdet av bølger og strøm i strandsonen. Materialet er ofte godt rundet og sortert. Kornstørrelsen varierer fra sand til blokk, men sand og grus er mest vanlig.

Inneholder altså ikke leire og silt, som er ingrediensene i kvikkleire. Ut fra dette er det lite sannsynlig at anleggsarbeidene ved Gjerdelva øker risikoen for kvikkleireskred.

«Bindstoffet» i kvikkleire er salt som gjør at massene holder seg stabile. Men når saltet er utvasket, blir massene ustabile og tåler ingen «forstyrrelse». Det oppstår fare for kvikkeleirskred.

NVF uttaler om – Helse og psykososiale konsekvenser:

Dype konflikter som følge av denne typen utbyggingssaker er blitt et vel kjent fenomen rundt i bygdene Troms. Er det noe utkantene ikke trenger, er det nye konflikter som skader samhold og samhandling i bygda. Ikke desto mindre er dette temaet ikke utredet.

Følelsesmessige og sosiale forhold knytta til tap av natur samt omfang og konsekvenser av uenigheter lokalt er konsekvenser av tiltaket som må vurderes i inngrepsaker som denne.

Tiltakshavers kommentar:

Når uenighet mellom grunneiere oppstår er det full anledning til fremme krav om bruksendring til Jordskifteretten. Alle grunneiere blir innkalt og får forklare seg og legge frem sine synspunkter. Jordskifteretten vurderer nytten opp mot ulemper av tiltaket for den enkelte grunneier. Ingen skal bli skadelidende. Vi har hatt veldig få slike saker.

NVF Troms uttaler om - 0-alternativ

Den inngrepsfrie arktiske naturen er mye verdt, også i kroner og ører, for helse, trivsel og reiseliv. Det er viktig å ikke kun se på den positive verdiskapningen som energiprojekt, men også på framtidig verdiskapning som kan gå tapt. Hvordan blir naturopplevelsen forringet? Blir området mindre brukt?

Tiltakshavers kommentar:

Igjen utredning av 0-alternativ er ikke noe krav i søknadsmalen.

NVF Troms uttaler om – Dokumentasjon av klimaeffekt:

Det sterkeste argumentet for utbygning av småkraft er at det bidrar til å redusere utslippene av klimagasser. Framfor alt er det å erstatte kullkraftproduksjon i andre land det fremste argument for utbygning av kraft i Norge.

Tiltakshavers kommentar:

Dette skrev vi som svar til Rivertz Vatne om dette tema: OED sin utredning NOU 1998:11 Energi- og kraftbalansen mot 2020, s. 376, tabell 24.2 er det angitt utslippstall av klimagasser (CO₂ og NO_x) til atmosfæren ved ulike kraftverkstyper basert på fossil brensel.

Gjerdelvas midlere årsproduksjon av fornybar energi på 17,5 GWh vil medføre en reduksjon i utslipp av CO₂ på mellom 11 725 og 13772 tonn/år sammenlignet med tilsvarende kraftproduksjon i et kullkraft-verk. Og dette gjentar seg hvert eneste år i hele vannkraftverkets levetid som gjerne er 40-60 år, ofte mye lenger. For utslipp av NO_x ligger utslippstallene på mellom 3727 og 4375 tonn/år. Utslippstallene er basert på virkningsgrad for kullkraftverk på mellom 40 og 47 %.

NVF uttaler om – Avbøtende tiltak

Ei anna sak er at tiltak for å avbøte skader som følge av de omfattende inngrepene som medfølger anleggsveger, snuområder og tipper, turbiner, linjer, og trafoer i dette åpne og sårbare høvfjellsområdet neppe lar seg gjennomføre.

Tiltakshavers kommentar:

Det fremste tiltaket er å bore en 1350 m lang tunnel mellom kote 300 og inntaket på kote 587. Det skal ikke bygges anleggsvei på dette strekket. Materiell og utstyr til inntaket løftes med helikopter. Med denne løsningen unngås inngrep i sårbart snaufjell. Valgt inntaksløsning krever mindre tilsyn enn tradisjonell inntaksdemning i betong. Tilsyn med inntaket skal skje til fots om sommeren og med sneskuter om vinteren.

NVF Troms sin konklusjon:

Naturvernforbundet Troms understreker at det trass stort overskudd på kraft i Nord-Norge og landet under ett, er et stort press på vassdragsnaturen i fylket, og tempo og omfang i utbygging er betydelig.

Tiltakshavers kommentar:

I gjeldende Kraftsystemutredning (KSU) for Troms fylke for perioden 2012-2021 slås det ugjengrivelig fast at kraftbalansen i Troms kraft sitt nettområde er negativ, dvs. det er kraftunderskudd. Verst var det i 2011 med underskudd på 1064 GWh p.g.a. lite nedbør og høyt forbruk. Utredning slår fast at det i normalår vil være kraftunderskudd på 800 GWh. Underskuddet vil fortsette inntil ny kraftproduksjon er bygget ut. For å dekke opp for underskuddet må nettområdet få tilført kraft fra andre deler av landet. Det må jo være et poeng å bygge lokale kraftverk slik at også kraft blir kortreist. Dessuten vil man slippe kostbare opprustninger av overliggende nett.

Ingunn Rivertz Vatne uttaler om eiendomsretten i Lyngsalpene:

Kårnes gård omfatter all grunn som ikke beviselig er gått ut til oppsittere eller andre. I slutten av mars 2014 ble jeg kjent med at det er gjennomført en jordskifterett i forhold til avklaring av grunneiere og fallrettigheter. Jeg har tidligere ikke blitt informert om prosessen i jordskifteretten, og dommen vurderes således som ugyldig.

Tiltakshavers kommentar:

Nord-Troms Jordskifterett har gjennomført jordskiftesak og grensegang i forhold til gjeldende jordskiftelov. Rivertz Vatne sin eiendom (83/5) som ligger på Karnes har ingen fallrett i Gjerdelva.

Side 3 – Innledning utaler Rivertz Vatne:

Det er heller ikke redegjort for at det foreligger behov for vannkraftutbyggingen og/ eller at vannkraftutbyggingen vil føre til reduksjon av CO₂- utslipp. Og Nedre del av omsøkt område er en av de mest brukte inngangsportene til Lyngsalpan landskapsvernområde.

Tiltakshavers kommentar:

Vi beklager at dette ikke har kommet med i søknaden. I OED sin utredning NOU 1998:11 Energi- og kraftbalansen mot 2020, s. 376, tabell 24.2 er det angitt utslippstall av klimagasser (CO₂ og NO_x) til atmosfæren ved ulike kraftverkstyper basert på fossil brensel.

Gjerdelvas midlere årsproduksjon av fornybar energi på 17,5 GWh vil medføre en reduksjon i utslipp av CO₂ på mellom 11 725 og 13772 tonn/år sammenlignet med tilsvarende kraftproduksjon i et kullkraft-verk. Og dette gjentar seg hvert eneste år i hele vannkraftverkets levetid som gjerne er 40-60 år, ofte mye lenger. For utslipp av NO_x ligger utslippstallene på mellom 3727 og 4375 tonn/år. Utslippstallene er basert på virkningsgrad for kullkraftverk på mellom 40 og 47 %.

At Nedre del av omsøkte område er en av de mest brukte inngangsportene til Lyngsalpan landskapsvernområde er direkte feil, eller i beste fall en unøyaktighet. De mest brukte atkomstveier/stier går fra Karnessiden.

Side 6 – avsnitt Behovet for kraft uttaler Rivertz Vatne:

Både Norge og Nord-Norge har overskudd på kraft. Nordland har et overskudd på hele 40 %, og kraft-overskuddet forventes å øke ytterligere de neste årene.

Tiltakshavers kommentar:

I gjeldende Kraftsystemutredning (KSU) for Troms fylke for perioden 2012-2021 slås det ugjengelig fast at kraftbalansen i Troms kraft sitt nettområde er negativ, dvs. det er kraftunderskudd. Verst var det i 2011 med underskudd på 1064 GWh p.g.a. lite nedbør og høyt forbruk. Utredning slår fast at det i normalår vil være kraftunderskudd på 800 GWh. Underskuddet vil fortsette inntil ny kraftproduksjon er bygget ut. For å dekke opp for underskuddet må nettområdet få tilført kraft fra andre deler av landet. Det må jo være et poeng å bygge lokale kraftverk slik at også kraft blir kortreist. Dessuten vil man slippe kostbare opprustninger av overliggende nett.

Side 7 - avsnitt Konsekvenser for storlandskapet uttaler Rivertz Vatne:

Jeg ønsker også en helhetlig analyse og konsekvens for storskalalandskapet. Det eneste søker sier om dette er at «nedover lia mellom kote 415 og nedover et stykke vil rørgatetraséen være godt synlig de første årene, men vil med tiden gro igjen.» Ut ifra erfaringer vil det ta veldig lang tid før sårene fra anleggsfasen leges, samtidig som at veien og rørgaten alltid vil bli synlig i terrenget, selv ved gjengroing.

Tiltakshavers kommentar:

Ovenstående uttalelse er hentet fra et tidlig utkast av søknaden. Beslutning om å endre driftsvannveien ble tatt for å unngå inngrep i sårbart snauffjell.

Entreprenør for tunnelboring bekrefter at det skal gå greit å bore en 1350 m lang tunnel.

For transport av betong og materiell til inntaket benyttes helikopter. Inntakskonstruksjonen blir av beskjedne karakter da det skal benyttes coanda-inntak. Neddemt areal blir også mye mindre enn ved tradisjonell betongdam.

Fylkesmannen ønsker permanent vei opp til kote 200. Veien skal benyttes til å hente ut trevirke fra området. Veien opp til tunnelpåhugget fjernes og terrenget repareres slik at revegetering kan finne sted.

Side 12 – avsnitt Geologi, skred og flom:

Det er kjent at også sprenging/ boring i områder i nærheten av marine løsmasser, kan utløse kvikkleireskred. Et kvikkleireskred i dette området vil føre til alvorlige konsekvenser hvor stort

sett hele Lyngseidet sentrum kan skli ut i fjorden og menneskeliv, dyreliv, dyrket mark og verneverdige/ antikvariske verdier kan gå tapt.

Tiltakshavers kommentar:

Oppslag i NGU sitt løsmassekart viser at løsmassene i Lyngseidet sentrum består av marine strandavsetninger. NGU definerer marine avsetninger slik;

Sedimenter bearbejdet av bølger og strøm i strandsonen. Materialet er ofte godt rundet og sortert. Kornstørrelsen varierer fra sand til blokk, men sand og grus er mest vanlig.

Inneholder altså ikke leire og silt, som er ingrediensene i kvikkleire. Ut fra dette er det lite sannsynlig at anleggsarbeidene ved Gjerdelva øker risikoen for kvikkleireskred.

«Bindstoffet» i kvikkleire er salt som gjør at massene holder seg stabile. Men når saltet er utvasket, blir massene ustabile og tåler ingen «forstyrrelse». Det oppstår fare for kvikkeleireskred.

Gjerdelva kraftverk berører ikke området med dårlig grunn, kraftverket ligger høyt oppe over marine avsetninger som normalt ligger i sjøkanten opp mot tidligere havnivå. Grunnen består av god grunn med fjell, grus og morenemasser. Kraftverket vil heller ikke på noen måte påvirke områder med marine avsetninger eller dårlig grunn da drenering av kraftverksområdet skjer mot Kjosens og ikke mot Lyngfjorden og Lyngseidet.

FNF Troms uttaler: Generelle merknader:

Dagens situasjon er i stor grad preget av en planløs småkraftutbygging hvor landskap, biologisk mangfold, naturkvaliteter, folkehelse og opplevelseskvaliteter forringes. Tempoet er også av en karakter som utfordrer reelle og gode medvirkningsprosesser, samt går ut over kunnskapsgrunnlaget. Vi ønsker likevel å trekke fram det positive i at NVE i større grad begynner å behandle flere småkraftsaker samlet.

Tiltakshavers kommentar:

Tiltakshaver tar uttalelsen til etterretning

FNF Troms uttaler om - Behovet for kraft:

Både Norge og Nord-Norge har overskudd på kraft. Nordland har et overskudd på hele 40 %, og kraftoverskuddet vil øke ytterligere de neste årene. FNF Troms mener at det ikke er en "hastesak" å skulle bygge ned mer av det som er blant de største mangelvarene i Norge og Europa i dag, nemlig urørt natur.

Tiltakshavers kommentar:

I gjeldende Kraftsystemutredning (KSU) for Troms fylke for perioden 2012-2021 slås det ugjendrivelig fast at kraftbalansen i Troms kraft sitt nettområde er negativ, dvs. det er kraftunderskudd. Verst var det i 2011 med underskudd på 1064 GWh p.g.a. lite nedbør og høyt forbruk. Utredning slår fast at det i normalår vil være kraftunderskudd på 800 GWh. Underskuddet vil fortsette inntil ny kraftproduksjon er bygget ut. For å dekke opp for underskuddet må nettområdet få tilført kraft fra andre deler av landet. Det må jo være et poeng å bygge lokale kraftverk slik at også kraft blir kortreist. Dessuten vil man slippe kostbare opprustninger av overliggende nett.

FNF Troms uttaler om - Landskap:

I søknaden beskrives hovedsakelig landskapet i umiddelbar tilknytning til elvestrekningen. Blant annet trekkes det fram de to lokalt viktige naturtypene; bjørkeskog med høgstauder og bekkekløft med bergvegg med fossesprøytsoner.

Tiltakshavers kommentar:

Hovedrapporten for miljø beskriver både bekkekløft og bjørkeskog med høgstauder, mens Tilleggsundersøkelsen for naturtyper, moser og lav ikke beskriver disse naturtypene og mener at bekkekløfta er for liten og mangler fossesprøytsone av betydning.

FNF Troms uttaler – om INON

Ved en utbygging av Gjerdelva vil endringene i INON-arealer bli som følger; I sone 2 går 3,8 km² tapt, i sone 1 går 4,0 km² tapt og får sone 2 status. I villmarkspreget går 0,3 km² tapt og får sone 1 status.

Tiltakshavers kommentar:

Endringer i INON-arealer hentet fra konsesjonssøknad. Vi ser at endringer i villmarkspreget sone er beskjeden.

FNF Troms uttaler om - Friluftsliv:

Tiltakshaver skriver i sin søknad at utbyggingsområdet i hovedsak har lokal verdi, og at konsekvensene for friluftsliv i driftsfasen er liten negativ. Natur- og friluftslivsorganisasjonene i Troms kjenner seg ikke igjen i denne vurderingen og verdisettingen, og det er verdt å stille spørsmålsteget ved metodene som brukes for verdisetting. Områdets bruk, historikk og kvaliteter tilsier at området minst har meget høy regional verdi.

Tiltakshavers kommentar:

FNF sin vurdering får stå for deres regning.

FNF Troms uttaler om – Samlet belastning:

Lyngen kommune har fra før Rottenvik kraftverk, samt at det er gitt konsesjon til Tyttebærelva kraftverk. Videre ligger det inne søknad om Reinelv småkraftverk, i tillegg til Gjerdelva kraftverk. FNF Troms viser til erfaringer fra andre påbegynte småkraftverk i fylket.

Tiltakshavers kommentar:

Lyngen kommune har veldig liten produksjon av kraft lokalt og må få tilført kraft utenfra. Ut fra dette bør både Reinelv og Gjerdelva utbygges for å bidra til å minske kraftunderskuddet lokalt.

FNF Troms sine konklusjoner:

FNF Troms understreker at det er stort press på vassdragsnaturen i fylket og at tempoet er av en utfordrende karakter. Vi viser til at det er et stort overskudd på kraft i Nord-Norge, men at dersom ny fornybar utbygging skal forekomme må de minst konfliktfylte prosjektene velges. Området rundt Gjerdelva og Lyngseidet er av stor verdi, særlig hva gjelder landskap, villmarkspreget og friluftsliv. En utbygging av Gjerdelva vil forringe disse verdiene og føre til store negative konsekvenser for en av de viktigste innfallsportene til Lyngsalpene, som er av internasjonalt format. FNF Troms mener at de allmenne interesser overstiger samfunnsnyttene av en eventuell utbygging og henstiller om at konsesjon ikke gis.

Tiltakshavers kommentar:

Flere av argumentene her er kommentert tidligere og gjentas ikke her.

Avslutningsvis så tillater tiltakshaver seg på generelt grunnlag å påpeke, i tider der landbruks- og distriktpolitikken er under press, at småkraftutbygging et viktig incitament for levende lokalsamfunn, næringsutvikling, bolyst på gården og fremtidstro for den oppvoksende slekt. Disse forhold ser det ut til at høringspartene har oversett»

Tilleggsopplysninger

Sametinget kom med endelig høringsuttalelse etter sin befaring i området i brev datert 10.11.2014:

«(...)

Området er nå befart. Det ble ikke påvist automatisk fredede kulturminner i det aktuelle området. Det ble derimot registrert en vannrenne bygd for å lede vann fra Gjerdelva til Lysverkdammen ved Solhov. Solhov kraftverk ble bygd i 1914 og skal være et av de første i Nord-Norge. Vannrenna anses derfor som verneverdig.

Kulturminnet er lagt inn i Askeladden/Kulturminnesøk med ID 179138. Vi ber tiltakshaver ta hensyn til kulturminnet i den videre planleggingen av tiltaket. Vi viser for øvrig til Troms fylkeskommune, kulturetaten, som rette forvaltningsinstans for denne typen (teknisk-industrielle) kulturminner. Kulturetaten er orientert om kulturminnet.

Sametinget har ingen øvrige merknader til tiltaket.»

Tilleggsuttalelser fra høringsparter

FNF Troms kom med en tilleggsuttalelse etter befaring, datert 8.9.2014:

«Befaringen bekreftet at området er svært populært og har høy verdi for friluftsliv. Tre ulike stier går opp til planlagt inntak. Stien vi benyttet gikk på vestsiden av elven og fulgte aksla oppover. I starten har man nærkontakt med elva og flotte småstryk, og den utgjør en viktig del av turopplevelsen. Etter et parti hvor elva har vært lite synlig i en bratt elvedal får man igjen et imponerende møte med elva når man kommer over tregrensa. Terrenget åpner seg og en foss trer fram og utgjør et viktig landskapselement som beriker opplevelsen videre oppover. Den ligger i en kløft, og bak kan man se Rørneshytta som ble satt opp sommeren 2013. Fossen er i så måte med på, sammen med den hesteskoformede fjellrekken, å ramme inn et yndet turmål. Den andre stien følger østsiden av elva oppover, og den tredje går fra Lyngseidet og møter elva lengre oppe, omtrent over skoggrensa. Fossen er også et viktig element fra denne siden.

Ved besøk i den nyoppsatte hytta fant vi følgende brukerstatistikk:

- I FYSAK-boka (trimsturpostkasse satt opp av kommunen) var det siden august i 2013 registrert over 1200 besøkende (47 sider med 26 navn på hver side).*
- I hytteboka var siden juli i fjor skrevet 104 A4-sider, samt at i treukers-perioden 1.august – 19. august 2014 var det skrevet inn 144 besøkende*

Dette viser tydelig at området er mye i bruk. Brukerne var også godt fordelt hva gjelder sommer og vinter, samt at man også kunne se at det var både lokale, tilreisende og turister som tok i bruk hytta. FNF Troms minner om at det også er mange brukere i området som ikke nødvendigvis besøker hytta eller som skriver seg inn i bøkene. I tillegg ligger det en hytte til (skihytta) lengre ned i skoggrensa, og denne forventes å være enda hyppigere besøkt. FNF

Troms mener at dette er med å bekrefte den viktige rollen dette området har som tilgjengelig og lavterskel innfallsport, og smakebit, til de kjente Lyngsalpan.

FNF Troms bemerket seg at inntaket lå svært nære den populære turhytta. Det er snakk om et sted rundt 200 meter. Elva og inntaket er meget synlig fra hytta og vil forringe det storslagne landskapsrommet og uberørtheten en møter når en kommer opp hit. Dette vil være tilfelle til tross for at det ikke er planlagt utbygging med tradisjonell dam. Også et coandainntak, med platting og 1 meter i diameter tunnellinihugg, vil føre til tydelige inngrep i terrenget med negativ påvirkning på friluftsutøvelsen og landskapet.

FNF Troms mener at elva er et essensielt og attraktivt landskapselement i sammenheng med hytta. Det er vanlig å søke til elva når den ligger i nærheten av et turmål. Det kan man anta er tilfelle i denne sammenhengen også. Å komme til et inngrep vil svekke naturopplevelsen for mange. Slik det ble snakket om på befaringen, vil sannsynligvis en del forsøke å krysse elva over inntaket, da det per i dag ikke finnes noen bru i området. Dette kan medføre farlige situasjoner, og dersom konsesjon blir gitt anbefaler FNF Troms at tiltakshaver bygger en liten bro over elva, gjerne i samråd med relevante frivillige lag og foreninger. Vi understreker at en konsesjon ikke er en forutsetning for dette tilretteleggningstiltaket, og at det finnes midler tilgjengelig for slike formål.

FNF Troms minner også om at vi så fjellvåk like i nærheten av planlagt inntak, som så ut til å bli noe stresset av vårt nærvær.

Angående sumeffekter er Rottenvik, Tyttebærelva og Forneselva allerede bygd ut eller gitt konsesjon. Disse ligger i nærmest umiddelbar nærhet til Gjerdelva og Lyngseidet. Dette bør tilleggs stor vekt i saksbehandlingen videre, etter § 10 i naturmangfoldloven om økosystemtilnærming og vurdering av samlet belastning ved inngrep i norsk natur. FNF Troms mener det blir en overbelastning av inngrep i vassdragene rundt Lyngseidet dersom konsesjon blir gitt. I Storfjord og Kåfjord er også mye vassdragsnatur allerede utbygd.

Under befaringen ble det snakk om jakt og fiske i influensområdet. FNF Troms har snakket nærmere med Lyngen JFF om tematikken. De bekrefter at det ikke blir solgt rypejaktkort i området, men at det foregår noe rypejakt, hovedsakelig av lokale som spør grunneiere om lov. Reineieren som var med på befaringen fortalte at han hadde sett godt med rype i området i år. I tillegg er det 2 elgjaktfelt i skogbeltet. I følge Lyngen JFF er jakten ikke av et slikt omfang, også hva gjelder geografi, at en eventuell utbygging vil ha stor negativ påvirkning på selve jakten.

Befaringen bekrefter at en eventuell utbygging vil få klare negative konsekvenser for friluftsliv og landskap i området. Dette kommer i tillegg til utfordringene for reindriften, samt sjansespillet ved å bygge ut Lyngseidet og omegns eneste drikkevannskilde. Natur- og friluftsansjonene anbefaler fremdeles å bytte den fjerde kraftutbyggingen rundt Lyngseidet ut med fortsatt storslagen, inngrepsfri natur og rike friluftsmuligheter i en av de viktigste og mest lavterskel innfallsportene til Lyngsalpan. Vi anbefaler at konsesjon ikke gis»

Mattilsynet kom med ytterlige kommentarer knyttet til virkningene for vannverket i et brev datert 19.09.2014:

«KOMMENTARER TIL «TILSVAR MATTILSYNETS UTTALELSER DATERT 25.3.14»

Vannverket har ingen reservekilde. Vannkilden og nedslagsfeltet er i dag basisen i den første hygieniske barrieren. Det kan ikke tas nokon sjanse på at Gjerdeelva får forringa kvalitet som

drikkevannskilde, for eksempel nedsett UV-transmisjon, auka bakterieinnhold eller forurensingar med kjemiske stoff.

Mattilsynet forstår at det er lagt opp til ei utbygging som er skånsom for vannverket. Men det er likevel noko graving ved inntaket til kraftverket. Elva skal ledast bort slik at dei «kan støypa tørt»». Korleis skal det gå for seg?

Dette kan gi nedsett UV-transmisjon over tid.

Høydebasseng er positivt og ville gitt ein bedre beredskap overfor hendelser av kort varighet. Skal høydebassenget utgjera sikkerheten i forbindelse med graving i drikkevannskilden, måtte det vera enormt stort. Graving i elva kan påvirke vannkvaliteten over tid.

Felles inntak på fjellet. Inntak lenger opp i elva, reknar vi ofte med kan gi ein bedre bakteriologisk kvalitet. Men så langt opp må ein også rekna med at vannføringa er vesentleg mindre. Når vannmengden kan vera knapp ved det noverande inntaket, er det vanskeleg å tru at leveringssikkerheten er god nok til ei kvar tid ved felles-inntak med kraftverket. Mattilsynet har heller ikkje motteke noko dokumentasjon på at inntaket på fjellet gir sikker nok vannleveranse.

Det må etablerast sikkerhet for vannkvaliteten under ei eventuell utbygginga av kraftverks-inntaket. Det står at «etablering av inntakskonstruksjon i elva skal utførast med utstyr og på ein måte som er i henhold til vannverkets krav til sikkerhet». Kravet til sikkerhet er i dette tilfelle at det ikkje blir fare for nedsett UV-transmisjon eller forurensing. Utbyggjer må ha forståelse for kva dette dreier seg om og kompetanse nok til å vita korleis det kan løysast og om det kan løysast. Mattilsynet ynskjer meir konkret informasjon om dette.

Mattilsynet trur det blir svært vanskeleg å grava i elva, sjølv om det er lite, utan at det går ut over UV-transmisjonen.

«Beredskap, samarbeid med Lyngen kommune om varsling og reservevannforsyning» Dette er viktig. Mattilsynet ønsker å vite meir konkret og meir detaljer om dette.

Det er vesentleg at alle spørsmål om ansvar, kven som skal koste og kven som skal drifte alle punkta i eit eventuelt samarbeidsprosjekt er tydeleg og avklart på forhånd.

Det må vera klart og tydeleg kven som har ansvaret for å retta opp og kosta ekstra utgifter dersom noko ikkje fungerer slik som det var planlagt eller forventa.

Redusert vannmengde i elva vil gi redusert fortynningsmulighet i tilfelle forurensing. Det er grunn til å tru at den bakteriologiske kvaliteten i råvatnet blir foringa fordi det er ville dyr, smågnagarar og av og til nokre beitedyr i området.

Lyngen kommune har over lang tid vore på jakt etter supplerande/alternativ drikkevannskilde, blant anna bora etter grunnvann, for å få ein meir robust drikkevannssituasjonen på Lyngseidet. Men det har ikkje lukkast. Då seier det seg sjølv at dei må ta ekstra godt vare på den vannkilden dei har og ikkje tillata nokon risiko i forhold til den.

Mattilsynet kan ikkje trekkja innsigelsen før garanti for vannkvaliteten og leveringssikkerheten er på plass.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket vil utnytte tilsiget fra et nedbørfelt på 8,5 km² ved inntaket der middelvannføringen er beregnet til 0,544 m³/s. Nedbørfeltet har en breandel på 4,3 %. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vår- og sommerflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 129 og 31 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 32 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,45 m³/s og minste driftsvannføring 0,015 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 50 l/s i perioden 01.05.-30.09. og 32 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 80 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 260 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring vil dette gi en restvannføring på ca. 111 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 36 dager i et middels vått år. I 46 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 77 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet en årlig gjennomsnittlig kraftproduksjon i Gjerdelva kraftverk til 17,5 GWh, fordelt på 13,4 GWh sommerproduksjon og 4,1 GWh vinterproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 80,5 millioner kroner. Dette vil gi en utbyggingspris på 4,60 kr/KWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Naturtyper

I forbindelse med konsesjonssøknaden for Gjerdelva kraftverk er det utarbeidet to rapporter om det biologiske mangfoldet i influensområdet. Disse er henholdsvis utarbeidet av Ole Kristian Spikkeland Naturundersøkelser (2008) og Ecofact (2013). Det ble utført befaringer i området av selskapene i forbindelse med utarbeidelsen av rapportene.

På utbygningsstrekningen renner Gjerdelva gjennom et baserikt område som inneholder flere ulike naturtyper. Disse naturtypene spenner fra basekrevde fjellvegetasjon, bekkekløfter til ulike skogstyper. Både elva og den planlagte rørgata går gjennom et område som i stor grad er benyttet til

beite. I dag beiter kun sau, mens tidligere har også kyr og geiter beitet i området. Skogen bærer derfor preg av å ha hatt et sterke beitetrykk. Skoggrensen er ca. på kote 360.

Under befaring i 2007 avgrenset Spikkeland naturtypen bjørkeskog med høgstauder ved Gjerdelva i den øvre delen av planområdet. Bjørkeskogen ligger på sørsiden av Gjerdelva, og er gitt en C-verdi. I den nedre delen av planområdet ble naturtypen gråor- heggeskog registrert. Denne lokaliteten er gitt B-verdi. Lokaliteten består av en flommarkskog som vokser på begge sider av Gjerdelva. Lokaliteten strekker seg fra elvas utløp i sjøen og opp til bebyggelsen på åsen mot Lyngseidet på ca. kote 65. Lokaliteten er delvis preget av menneskelig påvirkning, men enkelte områder har innslag av mye død ved.

I Gjerdelvdalen avgrenset Spikkeland naturtypen bekkekløft og bergvegg samt fossesprøytsoner. Lokaliteten inneholder en bekkekløft med to fossesprøytsoner. Naturtypen inneholder et nokså ordinert artsmangfold og det er ikke registrert rødlistearter. Lokaliteten er derfor gitt en C-verdi. ECOFACT mener at fossesprøytsonen på kote 470 ikke er god nok utviklet og innehar et for lite areal til å avgrenses som en egen naturtype.

ECOFACT har i sin rapport avgrenset en lokalitet med kilde og kildebekk i influensområdet. Området ligger mellom den registrerte flommarkskogen og den begynnende stigningen i området. Lokaliteten er en del av et beiteområde med lang hevd, og kulturpåvirkningen i området rundt er noe synlig. Lokaliteten har fått en C-verdi.

Enkelte områder med tørre reinrosrabber ble observert av ECOFACT. Disse hadde fragmentarisk vegetasjonsdekke og var ikke verdifulle nok til å avgrenses etter DNs håndbok 13.

En eventuell konsesjon til Gjerdelva kraftverk vil gi en redusert vannføring i Gjerdelva mellom kote 587 og 35. Dette vil berøre naturtyper og organismer som er avhengig av vannstrømmen og sprutsoner. Kraftstasjonen er omsøkt ovenfor den registrerte flommarksskogen i området. Denne vil dermed ikke bli berørt av en redusert vannføring. NVE mener det derimot at det vil være viktig å begrense direkte inngrep ved veibygging i dette området ved en eventuell konsesjon.

En redusert vannføring i Gjerdelva vil medføre redusert fuktighet i bekkekløftlokaliteten i Gjerdelva. Det er derimot ikke registrert rødlistede arter i tilknytning til denne lokaliteten, og den har i dag en lokal verdi. Ved en eventuell konsesjon mener NVE at en tilstrekkelig minstevannføring på utbygningstrekningen vil ivareta bekkekløftlokaliteten. I tillegg vil flomoverløp over dammen bidra til at lokaliteten vil få opprettholdt noe av variasjonen i vannføringen i elva.

Etableringen av rørgate, anleggsveier og kraftstasjonsbygningen vil medføre arealinngrep i områder med rik vegetasjon. Den registrerte bjørkeskogen i området vil kunne bli noe negativt påvirket av disse inngrepene. NVE registrerer imidlertid at denne naturtypen er av lokal verdi, og at tiltaket kun vil berøre en liten del av lokaliteten. På sikt vil deler av området revegeteres. Vi mener derfor at tiltaket ikke vil få vesentlige negative konsekvenser for bjørkeskogen.

Rørgata er planlagt en viss avstand vest for den registrerte kilden og kildebekken. For å unngå påvirkning av denne lokaliteten vil det være viktig å unngå direkte inngrep og arbeid i dette området, og forhindre at tiltaket drenerer dette området. NVE forutsetter at tiltakshaver tar hensyn til dette ved innsendelse av detaljplan, ved en eventuell konsesjon. Rørgata vil kunne påvirke det biologiske mangfoldet i en ca. 20 meter bred trase ned fra kote 300 til 35. Dette vil ikke påvirke den artsrike fjellvegetasjonen. Den vil imidlertid kunne påvirke og fragmentere en liten del av gråor- heggeskogen. NVE mener denne påvirkningen kun vil være av en begrenset karakter.

På bakgrunn av dette mener NVE at tiltakets konsekvens på naturtypelokalitetene vil være akseptabel, men at det i detaljplanleggingen må tas hensyn slik at inngrepene gjøres så skånsomt som mulig.

Arter

Innenfor nedbørfeltet til Gjerdelva er det registrert forekomst av jerv (EN), oter (VU), gaupe (VU), strandsnipe (NT), fiskemåke (NT), hønehauk (NT) og jaktfalk (NT). De fleste av artene forekommer kun som streifdyr, men strandsnipe har fast tilhold i Gjerdelva. Muligens gjelder dette også for oter. Fossekall må også regnes som en fast hekkefugl i vassdraget. Denne er særlig knyttet til områdene med fosser og stryk. Spikkeland konkluderer videre med at det er et visst potensiale for funn av rødlistede moser og lav i influensområdet. Dette er i hovedsak knyttet til bergveggene langs Gjerdelva. ECOFACT har ikke registrert rødlistede karplanter, moser eller lav i influensområdet.

Det kan sporadisk være noe oppgang av anadrom fisk i nedre del av Gjerdelva. Gjerdelva er derimot ikke registrert som et anadromt vassdrag i Tromsatlas. I 2012 ble det utført el-fiske i elva. Det ble da gjort funn av en tynn stamme med sjørret. Tettheten av fisk ble karakterisert som lav og det ble ikke funnet årsyngel i vassdraget. Rapporten fra ECOFACT konkluderer med at det er usannsynlig at anadrom fisk forekommer ovenfor vannverket på kote 100.

En redusert vannføring i Gjerdelva vil medvirke til en forverret situasjon for strandsnipe, oter og fossekall i vassdraget. Det vil også kunne gi en viss ulempe for karplanter, mose, og fisk i og rundt elva. Ved en eventuell konsesjon vil det derfor være viktig med en minstevannføring som vil ivareta disse artene. NVE mener det er viktig å huske på at det ikke er registrert rødlistede moser og lav i tilknytning til elva. Den rike floraen i området er stort sett ikke knyttet til vannstrengen i elva, og vil dermed ikke bli vesentlig påvirket av tiltaket. Sidebekker i restfeltet vil også bidra med en liten restvannføring i Gjerdelva.

NVE mener at selv om fisken kommer seg opp et kort stykke i elva, er det snakk om en svært kort strekning som ikke har særlig verdi som gyte- og oppvekstområder. Vi har derfor lagt lite vekt på konsekvensene for anadrom fisk i vår vurdering. En tilstrekkelig minstevannføring vil avbøte på de negative konsekvensene i en tilstrekkelig grad.

NVE mener at tiltaket ikke vil medføre vesentlige negative virkninger og at forholdet til arter ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet for Gjerdelva kraftverk. Dette gjelder ved slipp av en minstevannføring som vil være tilstrekkelig for å opprettholde levevilkårene for elvetilknyttede eller fuktighetskrevende arter.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Gjerdelva kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapporter, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart i saksbehandlingen. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Gjerdelva kraftverk er det registrert ulike naturtypelokaliteter og rødlistearter. En eventuell utbygging av Gjerdelva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

NVE har også sett påvirkningen fra Gjerdelva kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Selv om Gjerdelva kraftverk ligger i en region med en del utbygd vannkraft, og er planlagt i nærheten av Lyngsalpene landskapsvernområde, mener NVE at tiltaket ikke vil medføre en vesentlig økning i den samlede belastningen på blant annet biologisk mangfold, landskap eller friluftsliv. I influensområdet finnes det kun arter som er vanlige i regionen.

Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Landskapet i planområdet faller inn under to landskapsregioner/underregioner. De sørlige, vestlige og høyreliggende delene faller inn under region 36 – Høgfjellet i Nordland og Troms, underregion 36.16- Lyngsalpene. De lavereliggende og skogdekkede områdene ligger innenfor region 32 – Fjordbygdene i Nordland og Troms, underregion 32.21 – Lyngen. Planområdet er lokalisert nedenfor Lyngsalpene landskapsvernområde.

På utbygningsstrekningen renner Gjerdelva stedvis i trange gjel. Det er også enkelte mindre fosser på utbygningsstrekningen. I nedre del renner elva delvis skjult av tett vegetasjon, mens den over tregrensen renner mer åpent. Det går flere turstier på begge sider av Gjerdelva. Rørneshytta er også etablert ved Gjerdelva oppe ved den omsøkte inntaksplasseringen. I området hvor det er omsøkt en nedgravet rørgate er det tett skogsvegetasjon. Turstiene fungerer i dag som en inngangsport opp mot Lyngsalpene, og blant annet Kavringtinden og Rørnestinden. Turstiene leder også opp til Rørneshytta og Gjerdvassbu. Ferdselen skjer både på sommer- og vintertid. NVE mener konsekvensene for friluftslivsinteressene i denne sakene må ses i sammenheng med landskapskonsekvensene av tiltaket, når friluftslivsaktivitet ofte er basert på landskapsopplevelsene.

FNF Troms fremhever i sin høringsuttalelse og tilleggsuttalelse at området er et populært turområde. De mener at influensområdet har høy verdi for friluftsliv. FNF trekker særlig frem en foss på øvre del av utbygningsstrekningen som et viktig landskapselement. De kommenterer også at inntaket er planlagt nært Rørneshytta. Flere høringsuttalelser til søknaden omtaler også at det er uheldig å bygge kraftverk som forringer synsinntrykkene av de mektige Lyngsalpene og reduserer inngrepsfrie arealer i fjellet. Dette gjelder spesielt innenfor landskapsvernområdet.

NVE mener at Gjerdelva ligger i et område med store landskapskvaliteter og at det er viktig å begrense de visuelle virkningene av en eventuell utbygging i vassdraget. I de omsøkte planene for

kraftverket mener NVE at søker har tatt flere hensyn for å begrense de mulige negative konsekvensene for landskap og friluftsliv.

Inntaket er planlagt som et coandainntak. Dette er et inntak som vil gi begrensede landskapsmessige virkninger. Det gir en grunn oppdemming i Gjerdelva og er planlagt til å ligge relativt skjult i terrenget. Det er ikke planlagt vei frem til inntaket, noe som er med på å begrense konfliktgraden betydelig. NVE mener at hytta som er etablert oppe ved det planlagte inntaket medfører at området ikke kan ses på som direkte uberørt. Når øvre del av vannveien er planlagt som en tunnel vil heller ikke vannveien komme i konflikt med sårbart høyfjell. NVE mener en utbygging med deler av vannveien i tunnel og uten vei til inntaket vil være en viktig forutsetning for å kunne gi konsesjon til tiltaket. Ved en eventuell konsesjon vil det etter NVEs mening være viktig å begrense inngrepene i forbindelse med etableringen av inntaket til et minimum. Det er planlagt å bruke overskuddsmasser fra tunnelen til arrondering av stasjonstomt og atkomstvei til kraftstasjonen. Tiltaket vil derfor ikke medføre en etablering av massedeponi.

Nedre del av vannveien er planlagt som en nedgravet rørgate. Dette vil medføre at et 20-30 meter bredt belte må ryddes i forbindelse med anleggsfasen. Dette vil medføre et synlig inngrep ned mot dalbunnen. På sikt vil rørgaten derimot oppta kun et smalere belte og revegeteres. I driftsfasen vil tiltaket ha mindre negative konsekvenser for landskapet. NVE kan gjennom detaljplangodkjenning se til at anlegget tilpasses terrenget på en skånsom måte. NVE anser derfor at rørgaten og adkomstveien ikke vil bidra til en vesentlig forringelse av landskapsinntrykket i området, og at påvirkningen på sikt vil bli minimal. Området hvor rørgaten er planlagt er et område som ikke er benyttet til friluftsliv.

Kraftstasjon og adkomstveien er omsøkt under skoggrensen i området. Dette er et område med tett vegetasjon. Stasjonen og veien vil derfor naturlig ligge relativt skjult i terrenget, og vegetasjonen rundt vil skjerme for innsyn så vel lokalt som på avstand.

En utbygging av Gjerdelva kraftverk vil medføre en redusert vannføring på utbygningsstrekningen. Totalt vil et en strekning på 3500 meter få en redusert vannføring. Etter en utbygging vil vannføringen bestå av minstevannføringen, samt et eventuelt flomoverløp i flomperioder. Dette vil kunne påvirke fossefallene i øvre del noe negativt. I nedre del av planområdet renner elva mer skjult i terrenget, slik at en redusert vannføring ikke vil medføre vesentlige landskapsmessige konsekvenser. NVE vurderer det som viktig med minstevannføring for å unngå tørrlegging av elva. Dette gjelder særlig om sommeren for å bevare naturopplevelsen for de som ferdes i området langs elva. Dette vil være et viktig avbøtende tiltak og vil bli vurdert i vilkårene dersom det gis konsesjon til tiltaket. En tilstrekkelig minstevannføring vil sammen med flomoverløp bidra til at innrykksstyrken til fossefallene i Gjerdelva ikke blir vesentlig forringet ved en eventuell konsesjon.

For Lyngsalpan landskapsvernområde vil en kraftig utbygging av randsonen kunne forringe landskapsinntrykket i forkant av fjellene. Det er derimot ønskelig for kommunen å fremme næringsutviklingen i disse områdene av samfunnmessige årsaker. NVE mener at så lenge det er satt en fast grense for verneområdet, må det være denne som er gjeldende. Vi mener at utbygging av småkraft i randsonen allikevel må tilpasses slik at det ikke blir til unødig sjenanse sett innenfra landskapsvernområdet. NVE kan ikke se at en utbygging av Gjerdelva kraftverk vil gi særlige negative virkninger for landskapsvernområdet ved en utbygging etter fremlagte planer.

Slik NVE ser det vil inngrepene i forbindelse med etableringen Gjerdelva kraftverk være beskjedne og ikke etterlate varige sår i naturen. Tiltaket er dermed ikke i konflikt med OEDs retningslinjer. NVE legger til grunn at det omsøkte tiltaket ikke vil føre til noe vesentlig forringelse av landskapet og naturopplevelsen i tiltaksområdet. NVE mener at den øvre delen av utbyggingen er et såpass begrenset

område at tekniske inngrep vil ha liten påvirkning på landskap og friluftsliv så lenge det gjøres på en god måte. NVE vil ved en detaljplanlegging og senere oppfølging, i anleggsperioden påse at dette blir fulgt. NVE mener derfor at en utbygging av Gjerdelva kraftverk ikke vil senke områdes verdi med tanke på friluftsliv.

NVE mener at tiltakets påvirkning på landskap, friluftsliv og brukerinteresser er moderat og legger noe, men ikke avgjørende vekt på temaet i vurderingen.

INON

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON) er en kartfesting av inngrepsfri natur, og er definert som områder som ligger en kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep. Forholdet er omtalt i OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk", hvor det bl.a. framgår at det er et nasjonalt mål å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på. INON er en indikator på hvordan inngrepsstatusen i norsk natur utvikler seg, og reduksjon av INON vil være indikasjon på en konflikt. Konfliktgraden må likevel vurderes konkret i det enkelte sak av NVE.

Øvre deler av planområdet ligger innenfor INON sone 2 (1-3 km²). Ved en utbygging av Gjerdelva kraftverk vil det bli en reduksjon på 3,8 km² INON sone 2. 4 km² med INON sone 1 (3-5 km²) får sone 2 status og 0,3 km² villmarkspregede INON områder vil få sone 1 status.

Det er få avbøtende tiltak som vil redusere bortfallet av INON områder. NVE mener bortfallet av INON-områder er generelt er uheldig, men vi konstaterer at selv om noe INON-områder i vil bortfalle i landskapsvernområdet, vil ikke tiltaket gi visuelle konsekvenser i dette området. Det vil dermed etter NVEs mening ikke senke opplevelsesverdien i Lyngsalpene landskapsvernområde. NVE mener at bortfallet av INON-områder ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Reindrift

Det aktuelle planområdet ligger i vår-, sommer- og høstbeiteområder til Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet har sommerbeite på den sørlige delen av Lyngahalvøya. Dette beiteområdet strekker seg også inn i Tromsø, Balsfjord og Storfjord kommuner. Distriktet er delt opp i 2 ulike siidaer; Gaup- og Turisiida.

Videre er deler av området også definert som kalvingsland. Kalvingsland er definert som særverdiområder for reindriften da reinen på denne tiden av året er svært sårbar for forstyrrelser. Stort sett kalver simlene i området sør for Jøvika, men det forekommer også kalving i områdene ovenfor Gjerdelva. I området rundt Gjerdelva er det stort sett okserein og øvrig rein som befinner deg. Her fungerer elva som et gjerde som hindrer ferdsel, med unntak i de øvre delene av elva. Om sommeren vandrer ofte reinen ned til fjorden, og opp igjen på sørsiden av Gjerdelva.

I høringsrunden har reinbeitedistriktet stilt seg kritisk til en utbygging av Gjerdelva kraftverk. De mener tiltaket vil medføre en vesentlig negativ konsekvens for deres drift. Fylkesmannen i Troms har ikke frarådet prosjektet, men har gitt anbefaling til avbøtende tiltak. Under NVEs sluttbefaring uttalte representanten fra reinbeitedistriktet at det var viktig å tilpasse inntaket slik at det ikke påvirket vadeområdet oppstrøms inntaket. Det var også viktig å tilpasse en eventuell anleggsperiode slik at den gir minst mulig forstyrrelser for reinen.

Anleggsarbeidet vil medføre en periode med økt menneskelig aktivitet og støy. Dette kan medføre at rein unnviker influensområdet i denne perioden slik de aktuelle reindriftsområdene begrenses noe. Sommerbeite er derimot ikke noen særverdi for reinbeitedistriktet. Det er derimot viktig å tilpasse

tidspunktene for en eventuell anleggsperiode, slik at konsekvensene for reindriften blir minst mulig. Slik NVE ser det er det også særlig viktig at det ikke foregår anleggsarbeid i kalvingsperioden for reinen for å unngå store forstyrrelser. Det er også viktig å unngå arbeid eller forstyrrelser nær oppsamlingsområdet for reinen på østsiden av Gjerdelva. NVE mener det bør fokuseres særskilt på reindriften ved planlegging og gjennomføring av en eventuell anleggsperiode. Ved eventuell konsesjon kan NVE derfor sette krav til at reindriften omhandles særskilt i detaljplanene. Det vil være en forutsetning at reindriften involveres i denne sammenheng.

I driftsfasen til kraftverket vil virkningene av tiltaket være mindre. NVE mener at tiltaket ikke vil legge beslag på viktige reindriftsarealer, da det kun er relativt små terrenginngrep. Det er i dag en turishytte like ved det planlagte inntaket, slik at eventuelt vedlikehold av inntaket vil ikke medføre ekstra menneskelig aktivitet av betydning. Inntaket er også planlagt veiløst, noe som reduserer konfliktgraden.

Det går en trekklei/vadeområde rett oppstrøms det opprinnelige omsøkte inntaket. Under befaring kommenterte tiltakshaver at de ønsket å trekke inntaket noe ned. NVE mener det er viktig at inntaket ikke påvirker vannstanden i vadeområdet. Ved en slik tilpassing vil tiltaket ha en relativt liten påvirkning på reindriften.

Figur 1- Område oppstrøms inntaksområdet. Foto: Clemens Kraft AS

Gjerdelva fungerer i dag som en ferdselshindring for reinen enkelte steder på utbygningsstrekningen. Det er særlig under samlingstiden på høsten at denne gjerdeeffekten er viktig for reinbeitedistriktet. En redusert vannføring i elva vil gjøre at denne effekten blir noe svekket enkelte steder. NVE mener derfor at det er viktig å sette en tilstrekkelig minstevannføring ved en eventuell konsesjon, for å ivareta denne gjerdeeffekten.

Den nedgravde rørgaten vil ligge i et skogdekket område som på sikt vil revegeteres. Vi mener dermed at rørgaten ikke vil medføre et permanent hinder for reinen. Tiltakshaver ønsker kun en midlertidig anleggsvei langs rørgaten opp til tunnelpåhugget. Av hensyn til reindriften og for å hindre økt ferdsel i

området mener NVE at det er viktig at veien tilbakeføres til naturtilstand etter endt utbygging. Dette vil minke konflikten i driftsfasen. NVE mener at kraftstasjonsplasseringen og en permanent vei til kraftstasjonen vil bli liggende i et område som ikke vil påvirke reindriftsinteressene negativt.

NVE mener at konsekvensene for reindrift ved en eventuell konsesjon vil være akseptable, gitt de nevnte avbøtende tiltakene.

Kulturminner

Sametinget har ikke påvist automatisk fredede kulturminner i området. Det ble derimot registrert en vannrenne som anses å være verneverdig. Sametinget henstiller at tiltakshaver må ta hensyn til denne i videre prosjektering av kraftverket, og ha dialog med Troms fylkeskommune angående dette.

NVE mener at forholdet til kulturminner ikke har avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet. Dette gjelder når tiltakshaver tar hensyn til den registrerte vannrennen i sin detaljplan ved en eventuell konsesjon og avklarer dette med Troms fylkeskommune. Hensynet til eventuelle nye funn kan ivaretas gjennom standardvilkår om kulturminner. Hvis det gis konsesjon, må eventuelle funn av kulturminner eller mistanke om funn av slike under anleggsarbeidet, må arbeidene stoppes opp og Sametinget og Troms fylkeskommune varsles, slik normal prosedyre tilsier, jf. kulturminneloven § 8.

Flom, ras og skred

Gjerdelva renner i en trang og bratt dal på store deler av den planlagte utbyggningsstrekningen. Det er i dag relativt stabilt og grovt substrat i elva. Det er ikke registrert spesielle erosjonsproblemer. NVE mener at tiltaket ikke vil medføre en endring i grunnvannstanden i området eller økt erosjon. Flomdempingen av tiltaket vil begrense seg til den maksimale slukeevnen til kraftverket.

NVE registrer at flere av høringspartene har kommentert forholdet til rasfare i forbindelse med bygging av Gjerdelva kraftverk, herunder kvikkleireskred. NVE mener lokaliteten til tiltaket tilsier at det er liten indikasjon i terrenget på at denne skredfaren er reell. Vi har dermed ikke lagt vekt på dette temaet i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet. Hvis det gis konsesjon til Gjerdelva kraftverk vil saken følges opp av NVEs damtilsyn som vil fatte et sikkerhetsklassifiseringsvedtak for dam og rørgate. Her vil det bli vurdert om anlegget utgjør fare for folk eller infrastruktur, og det vil bli pålagt sikringstiltak som står i forhold til faren. NVE mener at forholdet til ras og skred dermed ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet, og kan ivaretas ved tilstrekkelig sikring av anlegget.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Det eksisterer et kommunalt vanninntak på planlagt berørt strekning på kote 100. Dette er drikkevannsforsyningen til Lyngseidet. Vannverket leverer drikkevann til ca. 1000 personer. Uttaket er i dag på ca. 20 m³/time om natten og 40 m³/time om dagen. Det kan være noe høyere uttak i helger og om vinteren. Når vannuttaket er på 50 m³/time tilsvarer dette ca. 14 l/s. Mattilsynet har fremmet innsigelse til planene om Gjerdelva kraftverk, da det frykter at tiltaket vil medføre negative konsekvenser for drikkevannsforsyningen.

Det forutsettes i søknaden at drikkevannsforsyningen opprettholdes og at vannkvaliteten blir minst tilsvarende som dagens situasjon. Tiltakshaver har i brev til NVE, kommunen og Mattilsynet fremmet flere alternativer for hvordan drikkevannsforsyningen og vannkvaliteten kan opprettholdes.

NVE er av den oppfatning at det må stilles krav i vilkårene om en tilfredsstillende løsning for vannverket, ved en eventuell konsesjon. Vi mener i likhet med søker at det finnes flere gode alternativ for å ivareta denne problemstillingen. Vannverket driver i dag på dispensasjon fra Mattilsynet. Vi

mener enkelte løsninger som er skissert også vil kunne bidra til en bedre vannkvalitet for vannverket. Dette gjelder særlig hvis vannverket får flyttet sitt vanninntak opp til inntaksdammen til kraftverket. NVE mener videre at det er mest hensiktsmessig at nøyaktig alternativ for hvordan drikkevannskvaliteten skal opprettholdes kan behandles og ivaretas i detaljplanleggingen av prosjektet. Vi mener derfor at vi kan avgjøre konsesjonsspørsmålet for Gjerdelva kraftverk. NVE påpeker at det er en forutsetning ved en eventuell konsesjon at vannverket som tar vann fra vassdraget ikke skal få redusert kvalitet på vannet hverken i anleggs- eller driftsfasen. Hvis Mattilsynet opprettholder sin innsigelse vil saken gå til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Konsekvenser av kraftlinjer

Det er omsøkt 440 meter lang tilkoblingslinje i kombinasjon av luftstrek og jordkabel til eksisterende linjenett. NVE har ikke mottatt noen innvendinger mot planlagt nettilknytning, og vi anser videre at konsekvensene av denne ikke er avgjørende for konsesjon. Etableringen av linjen vil følge regler for etablering av nye anlegg innenfor en områdekonsesjon.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Gjerdelva kraftverk vil gi 17,5 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som mye for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Gjerdelva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 17,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Gjerdelva kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Gjerdelva kraftverk i hovedsak knytter seg opp mot reindrift, landskap, friluftsliv og vannforsyning. Dette er vektlagt i vedtaket. NVE legger til grunn at det ved en konsesjon vil være aktuelt med vilkår som avbøter negative konsekvenser for disse temaene.

For å minske mulige konsekvenser for reindriften vil det være viktig at inntaket bygges veiløst og at det ikke påvirker vadestedet oppstrøms. Det vil også være viktig å tilpasse anleggsperioden slik at det ikke påvirker kalvingsperioden til reinen.

NVE mener at Gjerdelva ligger i et område med store landskapskvaliteter og at det dermed er viktig å begrense de visuelle virkningene av en eventuell utbygging i vassdraget. I de omsøkte planene for

Gjerdelva kraftverket mener NVE at det er tatt flere hensyn for å begrense de mulige negative konsekvensene for landskap og friluftsliv.

NVE er av den oppfatning at det må stilles krav i vilkårene om en tilfredsstillende løsning for vannverket, ved en eventuell konsesjon. Vi mener det finnes flere gode alternativ for å ivareta denne problemstillingen.

NVE mener at det må slippes minstevannføring hele året da tilførselen av vann og fuktighet har betydning for bekkekløften, fugl, insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen. Med sesongtilpasset minstevannføring vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad. Slipp av minstevannføring er også viktig for å ivareta landskaps- og friluftslivsinteresser.

NVE mener prosjektet i Gjerdelva kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Gjerdelva Fallrettslag SUS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Gjerdelva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Gjerdelva Fallrettslag SUS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer en 440 meter lang tilkoblingslinje i kombinasjon av luftstrek og jordkabel til eksisterende linjenett.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Troms Kraft Nett er områdekonsesjoner og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Gjerdelva Fallrettslag SUS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	544
Alminnelig lavvannføring	l/s	32
5-persentil sommer	l/s	129
5-persentil vinter	l/s	31
Maksimal slukeevne	m ³ /s	1,45
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	266
Minste driftsvannføring	l/s	15

I søknaden er det foreslått slipp av minstevannføring på **50 l/s** i tiden 1/5-30-9 og **32 l/s** resten av året. Til sammenligning er 5-persentilverdiene beregnet til henholdsvis 129 og 31 l/s sommer- og vinterstid. Fylkesmannen i Troms uttaler i sin høringsuttalelse at det bør fastsettes en høyere minstevannføring om sommeren for å ivareta de biologiske verdiene knyttet til vassdraget.

NVE mener i likhet med søker og høringsinstansene at det må slippes vann forbi inntaket til kraftverket hele året for å avbøte konsekvensene for bekkekløften og fuktkrevede arter knyttet til berørt elvestrekning. Vi er også av den oppfatning også at behovet for minstevannføring er størst om sommeren. Minstevannføring vil være viktig for å ivareta noe av de landskapsmessige forholdene i forbindelse med at området også er brukt til friluftsliv. Vi registrerer at det ikke er funnet viktige naturverdier i tilknytning til utbyggingsområdet som skulle tilsi en minstevannføring utover annet enn i størrelsesorden med sesongmessige lavvannføringer. Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på **130 l/s** i tiden 1/5 til 30/9 og **30 l/s** resten av året. I forhold til søknaden vil dette gi en redusert produksjon på 0,9 GWh/år, basert på tall fra søker. Samlet produksjon vil da bli på 16,6 GWh/år. Etter vårt syn er ikke denne reduksjonen avgjørende for økonomien i prosjektet. NVE mener den fastsatte minstevannføringen vil avbøte virkningene på biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og vannkvalitet i tilstrekkelig grad.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Narvik og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet ”Forholdet til energiloven”.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Kote 587. Coandainntak som bygges veiløst. Vannspeilet skal ikke påvirke vadestedet til trekkleien oppstrøms. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Øvre del i tunnel og nedre del som nedgravet rørgate, i henhold til søknad.
Kraftstasjon	Kote 35.
Største slukeevne	1450 l/s
Minste driftsvannføring	15 l/s
Installert effekt	7 MW
Antall turbiner/turbintype	2 Pelton-turbiner.
Vei	Midlertidig vei frem til tunnelpåhugg. Permanent vei frem til kraftstasjon.
Avbøtende tiltak	Det skal tas kontakt med reinbeitedistriktet for avklaring av anleggsperiode og tilpasninger i forbindelse med detaljplanen.
Annet	Løsning for å ivareta drikkevannsforsyningen skal utarbeides og godkjennes i detaljplan. Dette skal skje i dialog med kommunen og Mattilsynet, og godkjennes av disse.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

Kart over planområdet:

